

Kiekvienuose namuose galima rasti daiktų, kurie jau senokai nebenaudojami, tačiau vis dar kažkodėl paliekami laukti antrojo šanso, kada galbūt vėl taps reikalingi. Elektronikos atliekų rinkos barometras parodė, kad kai kuriuos elektronikos prietaisus net 33 proc. žmonių saugo namie 3 metus ar ilgiau. Ekspertai išskiria daiktus, kuriais žmonėms sunku atsikratyti netgi tada, kai jie tampa nebereikalingi ir pataria, kokiais būdais galima su jais pagaliau atsisveikinti.

2017 m. vasarį atliktas elektronikos atliekų rinkos barometras parodė, kad smulkiais, nedaug kainavusiais elektronikos prietaisais žmonės atsikrato gana greit po to, kai jie tampa nereikalingi. Tuo tarpu stambesni ir brangesni pirkiniai patenka į savotiškas karantino zonas – namie gali būti nenaudojami, bet laikomi metus, dvejus, ar net tris ir ilgiau.

Pasak Elektronikos platintojų asociacijos (EPA) vadovo Lino Ivanausko viena iš priežasčių, kodėl sunku ryžtis atsikratyti kai kurių elektronikos prietaisų yra kaina, o kita – žinių trūkumas, kaip jais teisingai ir patogiai atsikratyti. „Nebenaudojami mobilieji telefonai ar kompiuteriai nesunkiai parduodami antrinėje rinkoje arba padovanojami, jei gerai veikia, tačiau ne visuomet aišku, kur turėtų keliauti senas gartraukis arba ne pilnos komplektacijos skalbimo mašina. Tokie daiktai rečiau keičiami naujais, todėl jų atsikratymas iš pirmo žvilgsnio atrodo sudėtingesnis, nei yra iš tiesų“, – sako L. Ivanauskas.

L.Ivanauskas išskiria 10 elektronikos prietaisų, kuriais žmonėms sunkiausia atsikratyti:

1. **Oro kondicionavimo, ventiliavimo prietaisai ir gartraukiai.** Net 33 proc. žmonių šiuos prietaisus namuose laiko 3 metus ir ilgiau. Jie keičiami ne dažnai, be to oro kondicionavimo arba ventiliavimo įrangos naudojimui būdingas ir sezoniškumas – ji labiau reikalinga šiltuoju sezonu. Jei per metus, net ir vasaros metu neprireikė kondicionieriaus ar ventiliatoriaus – geriausia perleisti į antrinę rinką arba tinkamai atsikratyti, jei daiktas neveikia. Prieš keičiant seną gartraukį nauju vertėtų patikrinti filtrus – galbūt juos pakeitus galima prietaisu naudotis toliau arba parduoti.
2. **Televizoriai.** Nors gana didelė dalis (31 proc.) gyventojų nebereikalingu televizoriumi atsikrato iškart, tačiau jei su juo neatsisveikinama per pirmus metus – jis lieka ilgam. Pas 24 proc. gyventojų galima rasti tebesaugomą nebenaudojamą televizorių. Pakeičiant dar veikiančią televizorių nauju nereikėtų ilgai laukti galvojant, kur padėti senąjį – jei nėra kito plano, verta kuo skubiau jį parduoti. Tai nemažai vietos užimantis daiktas, be to televizoriai, panašiai kaip telefonai ar kompiuteriai sparčiai keičiasi ir senesni modeliai laikui bėgant paprasčiausiai nuvertėja.
3. **Lygintuvai.** Nors tai nedidelis daiktas, tačiau 19 proc. gyventojų neatsikrato juo tris

metus ir ilgiau nuo tada, kai nebenaudoja. Beje, lygintuvas yra ir vienas dažniausiai buitinių atliekų konteineriuose atsirandančių elektronikos prietaisų – 29 proc. žmonių nebereikalingus lygintuvus išmeta kartu su kitomis šiukšlėmis nesusimąstydami apie žalą aplinkai. Lygintuvas priskiriamas smulkiajai elektronikai, kurią reikia išmesti į specialius konteinerius, įrengtus daugelyje prekybos centrų, bibliotekų, elektronika prekiaujančių parduotuvių.

1. **Elektriniai šildymo prietaisai.** 17 proc. respondentų teigė saugantys šiuos prietaisus 3 metus ir ilgiau. 40 proc. žmonių saugo net ir sugedusius šildymo prietaisus. Elektrinis radiatorius užima nemažai vietos, jei jis dar ir sugedęs reikėtų kuo greičiau saugiai juo atsikratyti.
2. **Virtuviniai kombainai, smulkintuvai, plakikliai.** Taip pat kaip ir elektrinius šildymo prietaisus 17 proc. žmonių ilgai saugo ir nereikalingus maisto ruošimui skirtus įrenginius. Tai gana dažnos dovanos, įteikiamos galvojant apie jų praktiškumą, tačiau tiesa yra tokia, kad nemaža dalis šių „praktiškų dovanų“ vos vieną kartą išpakuotos nugula į palėpes ir sandėliukus. Jei tai dar veikiantys daiktai, verta paklausti artimųjų ir draugų, galbūt kažkas kaip tik ketina pirkti naują virtuvinį kombainą ar kitą virtuvės prietaisą. Tokiu būdu galima atsikratyti nereikalingo daikto, o kažkam pasiseka jį įsigyti pigiau. Jei tai neveikiantys prietaisai, kurių nepavyks perleisti į antrinę rinką – jų vieta smulkiai elektronikai skirtuose konteineriuose.
3. **Vaizdo ir garso grotuvai, stiprintuvai.** 15 proc. gyventojų juos namie saugo 3 metus ir ilgiau. Jei jau pakeitėte vaizdo ir garso techniką nauja, prie senosios greičiausiai nebenorėsite grįžti, todėl be reikalo namie saugoti nevertėtų. Kaip ir televizorių, reikėtų kuo greičiau parduoti, nes ši technika taip pat gana greitai atsinaujina ir senesni modeliai nuvertėja.
4. **Šaldytuvai ir šaldikliai.** 14 proc. gyventojų namuose galima rasti jau nebe pirmus metus saugomą nenaudojamą šaldytuvą ar šaldiklį. Rinkos barometro duomenimis, viena pagrindinių priežasčių, kodėl šie daiktai tampa nereikalingi – gedimai, o 26 proc. respondentų teigia, kad remontas būtų buvęs per brangus, todėl daiktas tiesiog liko namie. Šaldytuvai priskiriami pavojingoms elektronikos atliekoms, todėl nei ilgai sandėliuoti, nei bandyti sumeistraiuti įrankių laikymo spintelę garaže iš jo nebūtų teisinga – geriausia iškviešti licencijuotus pavojingų elektronikos atliekų surinkėjus, kurie iš namų išvežę šaldytuvą pristatys jį saugiam perdirbimui.
5. **Spausdintuvai, skeneriai.** 31 proc. respondentų jų nebenaudoja dėl gedimų ir tiek pat dėl to, kad šie daiktai tiesiog tapo nebereikalingi. Prieš keičiant seną spausdintuvą ar skenerį nauju, vertėtų pastikrinti, galbūt remonto kaina nebūtų didelė ir galima sutaupyti, užuot išleidus pinigus naujam prietaisui. Jei vistiek daikto naudoti nebeketinate, net jei jis ir veikia, pasidomėkite, galbūt jis galėtų būti naudingas kam

nors iš jūsų draugų arba artimiausioje mokykloje, bibliotekoje, vaikų dienos centre ar kitose panašiose vietose. Namie taps erdviau atsikračius nereikalingo daikto, o greta to, kažkam tikrai padėsite.

6. **Dulkių siurbliai.** 36 proc. gyventojų linkę atsikratyti nenaudojamu dulkių siurbliu iškart, tačiau dalis žmonių juos net ir sugedusius toliau laiko namie, kai tuo tarpu patekę pas tinkamus perdirbėjus jie galėtų būti vėl panaudojami gaminti kitiems daiktams. Dulkių siurblių nesudėtinga transportuoti, todėl suradus artimiausią elektronikos surinkimo vietą reikėtų jį ten ir nuvežti.
7. **Ne pilnos komplektacijos stambiagabaritė elektronika.** Skalavimo mašina, šaldytuvas, indaplovė ar kitas nenaudojamas daiktas, kuriam trūksta kelių detalių gali būti tikras galvos skausmas – elektronikos surinkėjai iš namų išveža tik pilnos komplektacijos stambių gabaritų buitinę techniką. Turint tokį daiktą logiškiausia būtų patiems jį pristatyti į stambios elektroninės įrangos surinkimo vietą, suradus artimiausią interneto svetainėje <https://goo.gl/UnGuep>.

Smulkiąją elektroniką (pavyzdžiui, elektrines girliandas, ausines, plaukų žnyples) galima išmesti specialiose tam skirtose vietose, kurių EPA visoje Lietuvoje įkūrė per 4 tūkst., o artimiausią surinkimo tašką galima rasti naudojant išmaniąją programėlę „Rūšiuoklis“. Nebepataisoma arba dėl kitų priežasčių naudojimui nebetinkama pilnos komplektacijos stambiagabaritė elektronika (pavyzdžiui, šaldikliai, skalavimo mašinos, indaplovės) nemokamai išvežama iš namų užregistravus iškvietimą telefonu 8 695 55 111 arba užpildžius formą internete adresu <http://epa.lt/surinkimas>.

Apie Elektronikos platintojų asociaciją (EPA)

Elektronikos platintojų asociacija yra didžiausia šalyje licencijuota kolektyvaus elektros ir elektroninės įrangos atliekų tvarkymo organizavimo organizacija. Ji vienija kelis šimtus tarptautinių ir nacionalinių elektros ir elektroninės įrangos gamintų bei importuotojų, tarp kurių – žinomiausi pasauliniai elektronikos gamintojai, pvz., „Electrolux“, „Bosch“, „Siemens“, „Miele“, „Whirlpool“ ir kt. EPA vykdydama savo veiklą organizuoja atliekų surinkimą bei šalies mastu finansuoja daugiau kaip 67,6 proc. elektros ir elektroninės įrangos atliekų tvarkymą.

